

INDYWIDUALNY PROGRAM NAUKI
DLA HUBERTA WĘCŁAWKA
UCZNIA KLASY 1D
III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
IM. ŚW. JANA KANTEGO W POZNANIU,
Realizowany w roku szkolnym 2014/15, 2015/16, 2016/17
z historii

Poznań, 10. III. 2015

Oprac. Agnieszka Jankowiak-Maik

Cele ogólne:

- kształtowanie umiejętności pracy z materiałem źródłowym
- poznanie w szerokim zakresie dziejów historii XX wieku
- zapoznanie z informacjami poszerzającymi wiedzę faktograficzną z historii
- doskonalenie różnych form wypowiedzi – wypowiedź usta i pisemna
- przygotowanie do olimpiady historycznej

Wybrana literatura:

- Historia 1, Zakres rozszerzony. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Operon 2007;
- Historia 2, Zakres rozszerzony. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Operon 2007;
- Historia 3, Zakres rozszerzony. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Operon 2007;
- Historia w źródłach – nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego i technikum. XX wiek, Teresa Maresz, Krzysztof Juszczyk, Stowarzyszenie Oświatowców Polskich w Toruniu 2004;
- Historia powszechna, Starożytność, Leszek Mrozewicz, Wydawnictwo Poznańskie 2001;
- Historia powszechna, Średniowiecze, Jerzy Strzelczyk, Wydawnictwo Poznańskie 2001;
- Historia powszechna, Wiek XVI-XVIII, Maciej Serwański, Wydawnictwo Poznańskie 2001;
- Historia powszechna, Wiek XIX, Waldemar Łazuga, Wydawnictwo Poznańskie 2001;
- Historia powszechna, Wiek XX, Tomasz Schramm, Wydawnictwo Poznańskie 2001;
- Krystyna Kersten, Narodziny systemu władzy. Polska 1943 – 1948, Wydawnictwo SAWW, Poznań 1990 r.

L.p.	Dział programowy	Cele kształcenia
		Uczeń:
1.	Starożytny Wschód	- zna najważniejsze zabytki kultury materialnej pierwszych cywilizacji i umie wskazać ich znaczenie w rekonstrukcji przeszłości, potrafi scharakteryzować rozwój i ewolucję pisma,- dokonuje selekcji funkcjonowania norm moralnych i społecznych w państwach Dalekiego i Bliskiego Wschodu i ocenia je; odnosi do współczesności,- dokonuje ocen komparatywnych powstania, funkcjonowania i pozostałości po państwach dalekiego i Bliskiego Wschodu,- charakteryzuje i syntetyzuje wiedzę z zakresu założeń religii państw Dalekiego i bliskiego Wschodu, dokonuje ocen komparatywnych, odnosi się do współczesnych religii,- zna treść dzieł literackich ze starożytności
2.	Starożytna Grecja	- zna źródła dotyczące najdawniejszych dziejów Grecji; wykazuje się znajomością literatury na temat kultury i osiągnięć cywilizacyjnych starożytności,- umie wskazać istnienie dorobku kulturalnego

		starożytnych cywilizacji w polskiej literaturze, malarstwie, rzeźbiarstwie i filmie; potrafi przedstawić dorobek wybranej ekspedycji archeologicznej na podstawie odpowiednio dobranej literatury przedmiotu, - potrafi wskazać konsekwencje rozwoju ustroju demokratycznego w Atenach, - wykazuje się znajomością tekstów źródłowych dotyczących ustroju Sparty; przedstawia konsekwencje rozwoju ustroju spartańskiego dla polis i całej Grecji, - wskazuje rolę Peryklesa w wykształceniu się ustroju demokratycznego w Atenach; przedstawia rolę Aten i Sparty w walce o hegemonie w Grecji oraz konsekwencje tej rywalizacji, - rozumie mechanizmy dziedziczenia dorobku cywilizacji w basenie Morza Śródziemnego, - potrafi przedstawić dorobek kulturalny Krety i Fenicji, - ocenia rolę Aleksandra Wielkiego w rozwoju kultur Morza Śródziemnego; wskazuje całokształt przyczyn podjęcia wypraw przez Aleksandra; przedstawia konsekwencje jego wypraw, - zna dokonania największych greckich historiografów: Herodota, Tukidydesa i Ksenofonta, - dostrzega zależność między kulturą, nauką i religią a innymi dziedzinami życia społeczno-politycznego w starożytnej Grecji; swobodnie operuje nazwami kierunków filozoficznych; posługuje się chronologią greckiej kultury, - samodzielnie dokonuje krytycznej analizy tekstu źródłowego w powiązaniu ze źródłem ikonograficznym, - wykazuje się znajomością literatury naukowej i popularnonaukowej dotyczącej tematu życia codziennego w starożytnej Grecji wykazuje się znajomością literatury na temat życia codziennego; dostrzega jego różnorodność
3.	Starożytny Rzym	- opisuje skutki osadnictwo Italików na Półwyspie Apenińskim; podaje źródła do dziejów Rzymu i jego mieszkańców; ocenia zasady budowy nowego państwa Rzym; wskazuje czynniki jednoczące i różnicujące mieszkańców wiecznego miasta Rzym, - przedstawia w formie mowy opis początków Rzymu; ocenia i porównuje współczesną wiedzę, źródła i mity dotyczące kultury Etrusków, Italików, - ocenia Hannibala i konsekwencje wojen punickich dla Kartaginy i Rzymu; przedstawia uzbrojenie armii Rzymu i Hannibala, - dokonuje krytycznej analizy zakresów obowiązków obywateli Rzymu i prowincji, - analizuje źródła prawa rzymskiego - charakteryzuje tło historyczne powstania dzieł Juliusza Cezara, Tacyty; przedstawia genezę biografistyki rzymskiej, wymienia największych twórców

		tęgo gatunku i ocenia znaczenie ich prac dla poznania dziejów Rzymu; samodzielnie dokonuje krytycznej analizy tekstu źródłowego, - analizuje Stary i Nowy Testament jako źródło historyczne, - charakteryzuje rolę kontaktów ziem polskich z Rzymem, - wymienia charakterystyczne cechy ustroju Rzymu – od królestwa do dominatu, - potrafi wytłumaczyć przyczyny kryzysu i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, - potrafi ocenić Imperium Rzymskie jako pierwszą próbę zjednoczenia Europy
4.	Europa wczesnośredniowieczna	- charakteryzuje tło historyczne powstania dzieł Prokopiusza z Cezarei, Einharda, Konstantyna Porfirogenety i Ibn Ishaka; potrafi wykazać wartość innych źródeł pisanych do odtworzenia dziejów wczesnego średniowiecza (np. <i>Lex Salica</i>, <i>Historia Franków</i> Grzegorza z Tours); samodzielnie dokonuje krytycznej analizy tekstu źródłowego i źródła ikonograficznego, - potrafi ocenić cesarstwo Karolingów i Ottonów jako próby odnowienia idei cesarstwa uniwersalnego, - wyraża własne opinie na temat kształtowania się warunków naturalnych i procesów demograficznych średniowiecznej Europy, potrafi interpretować informacje zaczerpnięte z opracowań statystycznych w powiązaniu ze źródłami kartograficznymi i opisowymi, - charakteryzuje zasady islamu; omawia przyczyny rozłamu w islamie (szyici i sunnici), - dokonuje samodzielnej i krytycznej oceny kultury arabskiej, porównując ją z wczesnośredniowieczną kulturą bizantyńską i zachodnioeuropejską, - charakteryzuje znaczenie „renesansu karolińskiego”, posługując się źródłami historycznymi, - dokonuje samodzielnej, krytycznej oceny okresu hegemonii frankijskiej na Zachodzie, - w cesarskiej koronacji Karola Wielkiego dostrzega konflikt papocezaryzmu i cesaropapizmu i wyjaśnia, w czym ów konflikt się wyraził, - potrafi uzasadnić przydomek Karola Wielkiego, dokonując krytycznej oceny monarchy na podstawie samodzielnie wybranej lektury, - omawia rozwój systemu feudalnego, charakteryzując uwarunkowania polityczne, społeczne i kulturowe tego procesu na podstawie wybranej literatury uzupełniającej, - charakteryzuje okoliczności polityczne, społeczne i kulturowe kształtowania się państw słowiańskich, krytycznie odnosząc się do zagadnienia udziału obcych (niesłowiańskich) plemion w formowaniu państw słowiańskich; wykazuje wiedzę opartą na lekturze

		wybranej literatury przedmiotu, - wykazuje się znajomością literatury na temat życia codziennego, dostrzega jego różnorodność
5.	Europa w rozkwicie średniowiecza	- charakteryzuje tło historyczne powstania dzieł Galla Anonima, Wincentego Kadłubka, Jana Długosza; wie, dlaczego dzieło Długosza jest wyjątkowym źródłem w dziejach średniowiecznej historiografii; zna biografie najważniejszych polskich kronikarzy; zna inne zabytki polskiej literatury okresu średniowiecza (np. Księgę Henrykowską, Kazania świętokrzyskie, Kodeks Baltazara Behema, Psalterz floriński). - dokonuje samodzielnej oceny roli, jaką odegrały w dziejach Europy cesarstwa Karola Wielkiego i Ottonów; porównuje znaczenie obu władztw; zna literaturę popularnonaukową dotyczącą zagadnienia. - potrafi scharakteryzować postaci osób zaangażowanych w spór papiesko-cesarski; - charakteryzuje podłoże polityczne i społeczno-gospodarcze ruchów reformatorskich w późnym średniowieczu; wskazuje związki kryzysu późnośredniowiecznego Kościoła łacińskiego z krachem ruchu krucjatowego, kryzysem cesarstwa zachodniego (niemieckiego) i wzrostem znaczenia scentralizowanych monarchii stanowych; charakteryzuje postaci Mikołaja z Kuzy, Thomasa Wolseya, Johna Coleta, Jacques'a Lefèvre'a, d'Étaples i Erazma z Rotterdamu oraz ich poglądy odnośnie prerogatyw władzy świeckiej i kościelnej. - łączy późnośredniowieczne ruchy reformatorskie z późniejszą o stulecie reformacją (poglądy Marcina Lutra); dokonuje krytycznej, opartej na analizie tekstów źródłowych i lekturze wybranej samodzielnie literatury uzupełniającej, oceny przyczyn i skutków kryzysu ideologicznego w obrębie późnośredniowiecznej Europy. - zna główne postaci i pojęcia związane z krucjatami; omawia działania krzyżowców w zdobytych ziemiach lewantyńskich, dostrzegając w nich przejawy kolonializmu zachodnioeuropejskich feudałów - potrafi dokonać krytycznej oceny krucjat z wykorzystaniem literatury uzupełniającej; potrafi samodzielnie analizować, syntetyzować i selekcjonować zgromadzoną wiedzę; dostrzega długofalowe skutki krucjat dla stosunków chrześcijan i muzułmanów, omawia je i wyjaśnia - dokonuje charakterystyki normañskich najeźdźców pod kątem tradycji, kultury i życia duchowego; wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze ich ekspansji w Europie; wymienia i charakteryzuje główne postaci związane z podbojami Normanów.

		- wykazuje usystematyzowaną, opartą na analizie źródeł historycznych oraz lekturze wybranej literatury przedmiotu wiedzę na temat Normanów i ich najazdów w Europie; samodzielnie ocenia rolę Normanów w rozwoju kulturowym Europy w X–XI w. - wykazuje usystematyzowaną, opartą na analizie źródeł historycznych oraz lekturze wybranej literatury przedmiotu wiedzę na temat Mongołów i ich ekspansji - dostrzega w wydarzeniach z 1215 r. początki angielskiego parlamentaryzmu i argumentuje własne stanowisko, posługując się materiałem źródłowym i literaturą uzupełniającą; przedstawia własne stanowisko wobec problemu, czy zwołanie zgromadzeń stanowych w Anglii i Francji w XIII i XIV w. było koniecznością; potrafi krytycznie i samodzielnie ocenić znaczenie zwołania Stanów Generalnych we Francji i parlamentu angielskiego dla procesu rozwoju nowożytnego demokratyzmu i parlamentaryzmu europejskiego. - dostrzega i charakteryzuje rolę Kościoła w kształtowaniu kultury średniowiecznej; zna treść utworów literackich z doby średniowiecza;
6.	Polska w okresie średniowiecza	- opisuje treść dokumentu <i>Dagome iudex</i>; dokonuje samodzielnie analizy przyczyn przyjęcia chrześcijaństwa; wie, jakie obciążenia spoczywały na ludności w państwie Piastów; zna pojęcia: danina, stan, powóz, przewód, podwody; potrafi wskazać na mapie geograficznej przypuszczalny bieg granic państwa Mieszka I - dokonuje samodzielnej, krytycznej analizy polityki Bolesława Chrobrego - zna przekazy kronikarskie Galla Anonima oraz Wincentego zwanego Kadłubkiem dotyczące konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; potrafi dokonać krytycznej analizy obu przekazów - opisuje konflikty Krzywoustego z Henrykiem V i Fryderykiem Barbarossa (z wykorzystaniem mapy historycznej); umie wskazać na mapie przypuszczalne granice monarchii Bolesława Krzywoustego pod koniec panowania władcy oraz Pomorze Wschodnie i Zachodnie. - potrafi opisać proces ekspansji Marchii Brandenburskiej na ziemiach monarchii Piastów z wykorzystaniem mapy historycznej; - opisuje rolę Kościoła w okresie rozbitcia dzielnicowego; zna pojęcia: Askańczycy, ziemia lubuska, Nowa Marchia; zna przywilej w Cieni, opisuje działalność fundacyjną Mieszka Starego; potrafi wskazać na mapie geograficznej tereny, które obejmowało w XIII w. państwo krzyżackie w Prusach - wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej na temat Polski wczesnopiastowskiej

		- umie wyjaśnić podłoże społeczne procesu jednoczenia ziem polskich w XIII i XIV w., a także dokonać samodzielnej, krytycznej oceny działalności Władysława Łokietka; zna genezę i przebieg wojny polsko-krzyżackiej. - zna działania podejmowane na rzecz odzyskania ziem śląskich, pomorskich oraz Mazowsza; umie opisać politykę Kazimierza Wielkiego wobec Rusi Halicko-Włodzimierskiej oraz znaczenie podboju tej ziemi dla państwa polskiego; potrafi wskazać na mapie historycznej obszar Rusi Halicko-Włodzimierskiej. - umie dokonać samodzielnej, krytycznej oceny postaci Kazimierza Wielkiego i prowadzonej przez niego polityki; dostrzega skutki decyzji króla w sprawach następstwa tronu i krzyżackiej. - umie ocenić unię polsko-litewska zarówno z punktu widzenia historiografii polskiej jak i litewskiej - umie dokonać samodzielnej i krytycznej oceny polityki Władysława Jagiełły wobec Krzyżaków, a także wobec Litwy. - charakteryzuje funkcjonowanie demokracji szlacheckiej, dostrzegając zarówno jej słabości, jak i zalety; dokonuje oceny polityki wewnętrznej polskich władców wobec stanu szlacheckiego. - potrafi dokonać analizy przyczyn sukcesów ekspansji tureckiej w Europie w XV w. oraz konsekwencji tej ekspansji dla naszego kontynentu; dokonuje oceny polityki dynastycznej Jagiellonów. - wykazuje się znajomością dzieł polskiej literatury średniowiecznej; wskazuje na elementy rodzime w kulturze polskiego średniowiecza. - wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej na temat Polski późnośredniowiecznej; formułuje samodzielne oceny posunięć polskich władców późnego średniowiecza i argumentuje swoje opinie, powołując się na literaturę przedmiotu i źródła.
7.	Jesień średniowiecza	- potrafi scharakteryzować zawartość prac Froissarta i Enneasza Sylwiusza; zna wartość poznawczą i doniosłość dzieła Jana Długosza; potrafi przeprowadzać analizę porównawczą różnych typów źródeł w kontekście zadanego zagadnienia. - wykazuje się znajomością literatury naukowej i popularnonaukowej dotyczącej tematu. - charakteryzuje przyczyny i skutki wstrząsów społecznych na późnośredniowiecznym Zachodzie. - charakteryzuje konsekwencje wojny stuletniej dla Francji i Anglii; formułuje własną ocenę procesów społeczno-gospodarczych i politycznych przebiegających w późnośredniowiecznej Europie; analizuje teksty źródłowe i samodzielnie konstruuje wnioski odnośnie omawianego tematu; konfrontuje je z opiniami zawartymi

		w wybranej literaturze uzupełniającej. - samodzielnie, na podstawie analizy źródeł formułuje oceny i uogólnienia dotyczące zależności między zjawiskami gospodarczymi, społecznymi i politycznymi miast średniowiecznych; potrafi odnosić zjawiska pojawiające się w miastach średniowiecznych na inne epoki; wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej dotyczącej tematyki miejskiej. - potrafi przedstawić własną opinie na temat długofalowych efektów ekspansji tureckiej na kontynent europejski; zna relacje polsko-tureckie i polsko-tatarskie w średniowieczu; samodzielnie analizuje tureckie i europejskie źródła na temat ekspansji tureckiej i potrafi wskazywać obiektywne fragmenty przekazów; zna wewnętrzną organizację polityczną i społeczną państwa osmańskiego. - wskazuje na wpływ przemian demograficznych na historię średniowiecznej Europy; charakteryzuje czynniki polityki najważniejszych państw Europy późnośredniowiecznej; potrafi odnosić skutki wydarzeń z późnego średniowiecza do późniejszych wydarzeń oraz czasów sobie współczesnych; wykazuje się umiejętnością samodzielnej analizy różnorodnych źródeł historycznych - dokonuje samodzielnych ocen wydarzeń politycznych oraz procesów społeczno-gospodarczych późnego średniowiecza; wykazuje się znajomością podstawowych zasad metodologii historycznej; orientuje się w literaturze popularnej i naukowej na temat późnego średniowiecza
8.	Okres wczesnonowożytny	- zna postać Klaudiusza Ptolemeusza i wie, jaką rolę odegrało jego dzieło w rozwoju wiedzy geograficznej Europejczyków; charakteryzuje osadnictwo normañskie na Islandii oraz na Grenlandii; potrafi wskazać na mapie geograficznej obie wyspy; wyjaśnia, dlaczego żeglarze chiñscy nie dokonali tak wielkich odkryć geograficznych jak Europejczycy; wie o ekspansji islamu wśród ludów afrykańskich oraz o istnieniu w Afryce chrześcijañskiej enklawy – Etiopii - zna postanowienia traktatu w Tordesillas z 1494 r. i potrafi wskazać na mapie geograficznej bieg linii demarkacyjnej; dokonuje samodzielnej i krytycznej oceny europejskich żeglarzy-odkrywców z XV w.; zna postać Bartolome de Las Casas i jego działalność. - wskazuje sposoby interpretowania sztuki starożytnej w dziełach renesansowych; dostrzega indywidualizm dzieł; zna fakty dotyczące życia i twórczości najważniejszych przedstawicieli włoskiego renesansu; wykazuje się znajomością omawianych dzieł. - charakteryzuje ogólne tendencje rozwoju państw

		europejskich w okresie nowożytnym, wymienia najważniejsze dynastie panujące i przyporządkowuje je do konkretnych monarchii; swobodnie posługuje się mapą historyczną. - dostrzega i charakteryzuje lokalne zróżnicowanie sztuki renesansu; charakteryzuje rozwój sztuki na północ od Alp; wyjaśnia, dlaczego Włochy stały się kolebką odrodzenia; zna treść najważniejszych utworów literackich epoki; charakteryzuje sylwetki pisarzy i filozofów. - opisuje znaczenie pokoju w Augsburgu i Nocy św. Bartłomieja, potrafi wygłosić argumenty przywódców ruchów reformacyjnych. - zna i analizuje źródła do dziejów kontrreformacji; charakteryzuje przebieg kontrreformacji, wojen religijnych i dokonuje oceny wpływu kontrreformacji na ówczesne stosunki społeczne; wyjaśnia rolę sztuki i szkolnictwa w służbie kontrreformacji . - formułuje własną ocenę rozwoju gospodarczego Europy Zachodniej i Wschodniej; analizuje teksty źródłowe i samodzielnie konstruuje wnioski odnośnie omawianego tematu; konfrontuje je z opiniami zawartymi w wybranej literaturze uzupełniającej.
9.	Wiek XVII	- rozumie rzeczywiste powody gier politycznych prowadzonych pod sztandarem wojny religijnej; potrafi samodzielnie przeprowadzić grę decyzyjną i w jej trakcie korzysta z właściwych fragmentów tekstów źródłowych i literatury uzupełniającej; formułuje własne wnioski, opinie i potrafi je argumentować. - charakteryzuje sytuację Kościoła po pokoju westfalskim; omawia rozwój i przemiany zachodzące w kościołach reformowanych we Francji i Anglii; zna pojęcia: gallikanizm, jansenizm. - charakteryzuje działalność zakonów powstałych w XVII i XVIII w.; omawia rozwój ruchu pietystów i metodystów; charakteryzuje założenia i działalność wolnomularstwa. - charakteryzuje rozwój muzyki baroku; wymienia największych kompozytorów epoki i ich dzieła - dokonuje krytycznej, opartej na wiedzy źródłowej i pozazródłowej, oceny absolutyzmu francuskiego jako formy rządów i zajmuje własne stanowisko wobec omawianej problematyki. - wskazuje związki pomiędzy XVII-wieczną rewolucją angielską a wydarzeniami z XIII w. (okoliczności ogłoszenia Wielkiej Karty Swobód); przedstawia własną ocenę genezy, przebiegu i skutków rewolucji angielskiej formułowaną na podstawie właściwie dobranych fragmentów tekstów źródłowych i literatury uzupełniającej; potrafi przeprowadzić dyskusję odnośnie kwestii społeczno-gospodarczych i politycznych, które wywołały rewolucję angielską

		- dostrzega, wskazuje i charakteryzuje niebezpieczeństwa dla państwa polsko-litewskiego, jakie niosła ze sobą ewolucja jego ustroju od demokracji szlacheckiej do oligarchii magnackiej; dokonuje krytycznej oceny zjawiska, jakim jest „nadmiar demokracji szlacheckiej”; wskazuje i uzasadnia niebezpieczeństwa, jakie niesie to zjawisko; rozumie i wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej w społeczeństwach demokratycznych, odnosząc się do omawianego tematu. - wyjaśnia twierdzenia i obala mity o Polsce jako spichlerzu Europy. - dostrzega, wskazuje i charakteryzuje niebezpieczeństwa dla państwa polsko-litewskiego, jakie niosła ze sobą elekcyjność tronu; dokonuje krytycznej analizy sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej Polski w okresie monarchii elekcyjnej. - dokonuje porównań i ocen komparatywnych dotyczących wojen, które były prowadzone przez Rzeczpospolitą w XVII w.; dostrzega zależności pomiędzy wojnami prowadzonymi na ziemiach polskich a tymi w Europie; wykorzystuje wiedzę pozaźródłową dotyczącą uzbrojenia, technik wojskowych Rzeczypospolitej i jej sąsiadów. - zna treść najważniejszych utworów literackich polskiego baroku; charakteryzuje sylwetki pisarzy, architektów; wskazuje na odzwierciedlenie problemów politycznych Rzeczypospolitej w literaturze; potrafi wskazać cechy sarmatyzmu we współczesności.
10.	Oświecenie w Europie	- dokonuje oceny osiągnięć filozofii i nauki oświeceniowej; wskazuje na wpływ starożytności na sztukę oświecenia; wykazuje się znajomością dzieł literackich z omawianego okresu. - omawia kontakty Indii z Europejczykami; charakteryzuje proces przemian politycznych w Indiach; charakteryzuje gospodarkę i kulturę Japonii, Chin i Indii. - charakteryzuje ustrój społeczny w Chinach, Japonii i Indiach; krytycznie ocenia wpływy europejskie na Dalekim Wschodzie i dostrzega ich skutki. - samodzielnie ocenia różne aspekty kolonizacji; wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej z omawianego zakresu. - dokonuje oceny wojny USA o niepodległość; przedstawia jej dalekosiężne konsekwencje; dostrzega wpływ idei oświeceniowych na wybuch wojny; wykazuje się znajomością literatury na temat wojny. - dokonuje oceny rewolucji i jej konsekwencji; zna podstawowe fakty z życia i działalności przywódców rewolucji; wskazuje sposoby realizacji idei oświeceniowych podczas rewolucji; - formułuje własną ocenę zmagania o hegemonie w Europie

		Wschodniej; analizuje teksty źródłowe i samodzielnie konstruuje wnioski odnośnie omawianego tematu; samodzielnie konfrontuje je z opiniami zawartymi w wybranej literaturze uzupełniającej. - zna i charakteryzuje spory o znaczenie rewolucji przemysłowej; potrafi uzasadnić własne zdanie na ten temat; dokonuje oceny fizjokratyzmu; porównuje sytuacje w Europie do pozostałych kontynentów. - wskazuje elementy pozytywne i negatywne reform przeprowadzonych w Rosji, Austrii i Prusach; omawia wpływ reform na społeczeństwo i jego położenie w Prusach i Rosji; wykazuje się znajomością literatury na temat Rosji i Prus w XVIII w. - charakteryzuje ewolucję pojęcia historia i naród; samodzielnie dokonuje krytycznej analizy tekstu źródłowego w powiązaniu ze źródłem ikonograficznym - wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej dotyczącej epoki w zakresie, który wykracza poza podstawę programowa; samodzielnie formułuje sady i uzasadnia je; na podstawie różnych źródeł informacji syntetyzuje wiadomości
11.	Oświecenie w Polsce	- dokonuje oceny czasów saskich dla wzmocnienia autorytetu władzy w Rzeczypospolitej; - przedstawia różne stanowiska na temat wyboru króla i konfederacji barskiej; dokonuje samodzielnych ocen tych stanowisk; przedstawia konsekwencje I rozbioru Polski dla Rzeczypospolitej i państw zaborczych. - potrafi wskazać powiązania polskiej kultury oświeceniowej z europejską; dokonuje oceny osiągnięć filozofii i nauki oświeceniowej; wskazuje na wpływ starożytności na sztukę oświecenia; wykazuje się znajomością dzieł literackich z omawianego okresu. - potrafi dokonać oceny roli Stanisława Augusta Poniatowskiego w okresie Sejmu Czteroletniego - charakteryzuje uwarunkowania geopolityczne wpływające na dzieje Polski w omawianym okresie; samodzielnie analizuje różne typy źródeł historycznych; rozumie ciągłość procesu historycznego i trafnie opisuje związki przyczynowo-skutkowe - wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej dotyczącej omawianego materiału w zakresie, który wykracza poza podstawę programowa; samodzielnie formułuje sady i uzasadnia je; na podstawie różnych źródeł informacji syntetyzuje wiadomości.
12.	Europa w XIX wieku	- wskazuje negatywne i pozytywne aspekty epoki napoleońskiej; dostrzega znaczenie epoki dla przemian politycznych i społecznych w XIX-wiecznej Europie. - wyraża własne opinie na temat postanowień kongresu wiedeńskiego i porównuje je z negatywnymi i pozytywnymi opiniami na temat kongresu zaczerpniętymi

		z literatury popularnonaukowej; potrafi bronić własnego stanowiska, używając przemyślanych argumentów - dokonuje porównań i ocen funkcjonowania Księstwa Warszawskiego; ocenia postawę Polaków w czasach Napoleona. - dokonuje oceny rewolucji naukowej; wskazuje na mapie główne kierunki ekspedycji geograficznych i przedstawia sylwetki ich uczestników; zajmuje własne stanowisko i potrafi go bronić - rozumie złożoność procesu określanego jako rewolucja naukowo-techniczna; wskazuje dalekosiężne konsekwencje rewolucji; samodzielnie wymienia uczonych i ich osiągnięcia; potrafi ich umiejscowić w czasie i przestrzeni; swobodnie pracuje z różnorodnymi źródłami. - wykazuje się znajomością dzieł literackich z omawianego okresu. - zna nowe ideologie, potrafi je scharakteryzować; dostrzega i charakteryzuje problemy narodowościowe występujące w Europie w XIX w.; wskazuje kontynuacje ideologii XIX-wiecznych w czasach współczesnych. - charakteryzuje przemiany, jakie zaszły w religiach niechrześcijańskich w XIX i XX w.; ocenia dorobek ekumenizmu - dokonuje samodzielnych ocen sytuacji w Stanach przed wybuchem wojny oraz jej konsekwencji; przedstawia własne stanowisko wobec polityki kolonialnej Stanów; charakteryzuje sylwetki najważniejszych polityków amerykańskich z XIX w.; - umie scharakteryzować uwarunkowania sytuacji na Bałkanach, na przełomie XIX i XX w.; zna założenia reformy wewnętrznej w państwie Habsburgów w 1868 r.; potrafi ukazać rozwój parlamentaryzmu w Anglii, Niemczech i w państwie Habsburgów w XIX w.; zna główne problemy narodowościowe w Europie Środkowej i Wschodniej oraz kwestie _żydowską i irlandzką na przełomie XIX i XX w.; zna pojęcia: cenzus majątkowy, wybory kurialne, antysemityzm, syjonizm, zgniłe miasteczka - umie dokonać analizy przyczyn konfliktów istniejących w Europie na początku XX w. i wskazywać na ich długofalowe konsekwencje także w czasach współczesnych. - formułuje własną ocenę ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego Rosji oraz wewnętrznej i zewnętrznej polityki caratu w omawianym okresie; analizuje teksty źródłowe i samodzielnie konstruuje wnioski odnośnie omawianego tematu
13.	Polska w XIX wieku	- dokonuje samodzielnej, krytycznej oceny wszystkich powstań; zna poglądy historiografii oceniające powstania.

		- potrafi dokonać samodzielnej, krytycznej oceny polityki stronnictwa stańczyków w Galicji; dokonuje oceny osiągnięć polskiej kultury i nauki w okresie zaborów; wykazuje się znajomością dzieł literackich z omawianego okresu - dokonuje oceny przejawów życia społecznego w XIX w.; przedstawia różne postawy wobec postępu naukowo-technicznego - wykazuje się znajomością literatury popularnej i naukowej dotyczącej omawianego materiału w zakresie, który wykracza poza podstawę programową; samodzielnie formułuje sady i uzasadnia je na podstawie różnych źródeł informacji syntetyzuje wiadomości.
14.	Europa w XX wieku	- potrafi szczegółowo scharakteryzować uwarunkowania geopolityczne, które doprowadziły do wojny; zna działania wybitnych polityków w przededniu I wojny światowej; samodzielnie analizuje różne typy źródeł historycznych; opisuje postawę Polaków w obliczu wybuchu wojny. - zna wyniki najważniejszych bitew lądowych i morskich I wojny światowej; potrafi opisać inicjatywy pokojowe, które pojawiały się podczas wojny; potrafi opisać przyczyny klęski państw centralnych; przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego; opisuje długofalowe skutki rewolucji w Rosji; zna założenia planu Schlieffena oraz plany wojny państw Ententy; charakteryzuje wady i zalety sił zbrojnych poszczególnych państw uczestniczących w wojnie; samodzielnie analizuje różne typy źródeł historycznych; rozumie dylematy Polaków wobec konieczności opowiedzenia się po którejś ze stron w konflikcie światowym. – wskazuje na mapie sporne terytoria, o które na przełomie XIX i XX w. spierały się państwa europejskie – wymienia partie polityczne działające w Rosji na przełomie XIX i XX w., zna ich główne założenia programowe – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Dreikaiserbund</i>, <i>Weltpolitik</i>, <i>la belle époque</i>, bolszewicy, mienszewicy, eserowcy, kadeci, „krawaty Stołypina”, panturkizm, wojny burskie, powstanie bokserów – omawia skutki I wojny światowej dla psychiki jej uczestników – wyjaśnia znaczenie terminów: trauma, nerwica frontowa, introspekcja, behawioryzm, gestaltywizm, psychoanaliza – wymienia cechy państwa totalitarnego na przykładzie ZSRR – wyjaśnia znaczenie terminów: egalitaryzm, autarkia, socjotechnika, socrealizm – charakteryzuje ideologię hitleryzmu, wyjaśnia znaczenie terminów: „rasa panów”, „misja dziejowa Niemiec”,

		„przestrzeń życiowa”, teoria wrogów, „podludzie” - porównuje faszyzm włoski i niemiecki; porównuje totalitaryzm radziecki i niemiecki - charakteryzuje stanowiska polityczne w Europie wobec systemów totalitarnych oraz postawy społeczne wobec groźby wojny - Dostrzega zależności między kulturą i nauką a innymi dziedzinami życia społeczno-politycznego, swobodnie operuje nazwami kierunków w sztuce i filozofii - charakteryzuje zagrożenia wynikające z posiadania broni atomowej, konsekwencje jej użycia, ocenia zasadność użycia broni atomowej - przygotowuje mowę na procesy norymberskie na podstawie źródeł i literatury pomocniczej, podaje przykłady realizacji zadań ONZ i dokonuje oceny i wartościowania postanowień Wielkiej Trojki wobec Polski i Niemiec, umie wskazać ich współczesne konsekwencje - omawia konsekwencje Holocaustu, procesy norymberskie i akty ludobójstwa zarówno podczas II wojny Światowej, jak i obecnie - dokonuje opisu życia ludności cywilnej pod okupacją niemiecką na ziemiach polskich i w Europie Zachodniej - potrafi wygłosić mowę oskarżycielską na temat Holocaustu, uzasadniając swoje stanowisko faktami ze źródeł - umie scharakteryzować marksistowski model historiografii i jego konsekwencje dla nauki, zapoznaje się z obszernymi fragmentami prac historyków reprezentujących różne nurty historiograficzne - umie omówić (opisać) przebieg zimnej wojny, podając własny punkt widzenia na sprawy z nią związane, uzasadniając swoje stanowisko faktami zawartymi w materiale źródłowym i literaturze uzupełniającej - umie wskazać cechy państwa socjalistycznego w zakresie polityki i ideologii, umie wykazać jedność i rozbieżność w ruchu komunistycznym - Dokonuje oceny pozytywnych i negatywnych skutków zjednoczenia Europy, zna drogę Polski do członkostwa w UE - dokonuje syntetycznego i analitycznego ujęcia globalnych procesów, które doprowadziły do upadku komunizmu, dostrzega przemiany zachodzące w społeczeństwach postkomunistycznych
15.	Polska w XX wieku	- charakteryzuje koncepcje granic państwa, wysuwanych przez polskie obozy polityczne, przebieg wojny polsko-ukraińskiej, powstania wielkopolskiego, konfliktu z Czechosłowacją, pierwszych walk z Armia Czerwona - omawia proces ustalania granic państwa polskiego i konflikty z nim związane, posiada umiejętność

		wskazywania na mapie granic II RP - omawia funkcjonowanie rządów parlamentarnych, dostrzega przejawy ich kryzysu, umie opracować analizę SWOT o Konstytucji marcowej. - charakteryzuje okoliczności przewrotu majowego i budowę systemu autorytarnego, omawia charakter i znaczenie Konstytucji kwietniowej, działalność opozycji antysanacyjnej, umie przeprowadzić analizę SWOT na temat Konstytucji kwietniowej - dokonuje oceny i potrafi omówić kontrowersje wokół postaci Jozefa Piłsudskiego - charakteryzuje problematykę stosunków między Francją, Czechosłowacją i Litwą w latach 1922–1939, postawy państwa polskiego wobec kryzysu czechosłowackiego i sytuacji RP w przededniu II wojny Światowej, - charakteryzuje trudności w unifikacji kraju i omawia sukcesy oraz trudności polskiej gospodarki w okresie międzywojennym, zna strukturę społeczną, wyznaniową i narodowościową II RP, charakteryzuje postawy mniejszości narodowych wobec państwa - charakteryzuje układ polityczny i jego ewolucję w 1945 r. oraz po 1947 r., wskazuje cechy systemu stalinowskiego w Polsce, omawia przejawy destalinizacji, przygotowuje referat wyjaśniający mechanizmy walki politycznej wewnątrz PZPR - potrafi wykazać kontrowersje wokół obchodów milenium państwa polskiego - charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec nowej rzeczywistości, omawia działania opozycji i sposoby zwalczania jej przez nowe władze, przygotowuje audycję Radia Wolna Europa na temat sytuacji w Polsce - wyjaśnia, dlaczego reformy Michaiła Gorbaczowa miały tak wielkie znaczenie dla uruchomienia procesu przekształceń ustrojowych w Polsce, zmierzających do demokratyzacji życia publicznego